GAZETA
DE TRANSILVANIA.

(КЪ ПРЕАНАЛТА ВОІЕ).

Nro 36. ***Brashov, 7. Sep.*** **1842.**

Трансілванія.

Брашов. Тімпъл ан пъріле ноастре ші акъма спре тоамнъ амблъ грае дестъл. Ан 3.—5. Септ. к. в. плоае таре кътъните. Прецъл бъкателор кът се беде дін табела че о алътъръм ші ноі кътедатъ ла кълкаіъл Газетей аъ скъзът фодрте. —

Бістріцъ, 6. Септ. к. н. Четате ненорочіте, каре ан времеде 6 анї ан трії рандърї аъ арс маї де тот! Ачеа нінорочіре се антъмплъ ан 5. Септ. ноаптеа пе ла трії чеасърї. Ан маї пъцін ка трії чеасърї партеа чіа маї фрътоасе ші маї богатъ а чітъцієї се префъкъ ан чінъшъ. 99 касе кът тоате зідіріле де прін пріцъър зак ан ръіне. Фокъл с'аъ ескат ан парка дін дърпт а каселор жъделъї ші акъма депътат ла діеце І. В. Ріглъ ші есте маре кънъіаль, кът есте пъс де о мънъ діволеаскъ. — Антръ адевър ян сафлет реліціос арї пред богатъ матеріе де къіетат асупра нінъмърателор ше грозав-нінорочітоарелор ардерї, че с'аъ антъмплат естімп ан челе маї мълте пърцї але Въропеї, антре каре кът тот дрептъл нъмъръм ші ънеле пърцї де лок дін патріа ноастръ.

Кълж. Дъкърї діеталї (ърбаріале). Пентръ дрептъл пропріетарілор де а педепсі. §. 1. Дакъ колонъл сеара ан-наінтеа слъжбеї пріімеще порънка ші фъръ а се дезвінові кът прічінї къне, саъ нъ мерце ла лъкръ нічї декът, саъ ла лъкръ фаче пагъба ші доаяна че і се фаче ан фаца локълъї анкъ о небагъ ан сеамъ, атънчі пропріетарівл саъ локоцііторівл лъї аре дрептъл а скоате дела колон ан банї нъмъраці кате 20 крї арц пентръ фіекаре зі де лъкръ, каре н'аъ ампліні'о саъ ан каре аъ фъкът пагъба ші де доаъ орї атъта пентръ о зі де мънкъ кът вітеле, маї антаїъ анск пагъба прічінъіть съ се преціезе прін жъраціі локалї орї прін чіі дін вічінътате. Шесе ачіасте пропріетарівл аре дрептъл, ка съ факъ а і се ампліні ан ърмъ ші слъжба нефъкът, ші пагъба прічінъіть ан слъжба ърбаріалъ а і се ресторне пънъ ла 12 ф. ънгърещі. Фіекаре колон требъе съ плътіаскъ ші пагъба фъкът де слъжіторіі съї, антр'ачеа лъї аї ръмане дрептъл, а се деспъгъбі дела слъжіторівл съъ. §. 2. Пропріетарівл аре дрепт, а трімите андрепт орї ші канд пе ачел колон, каре ле пентръ дінпъртаріа локълъї н'ар вені тімпърів ла слъжбе ші ан зіоа ърмътоаре а'л кіема ізръш орї ан че време. Дар дакъ одатъ пропріетарівл аъ лъсат пе колон ла лъкръ, ел атънчі нъ поате а маї претінде пагъба прічінъіть прін тързіеа венірі а колонълъї, аре анск дрептъл а дожині пе ачеста пентръ антързіере саъ лінгвіре ла лъкръ, ші дакъ ачеста нічі де а доа доаяна н'ар аскълта, съ'л педепсіаскъ кът арест де о зі, саъ ла антъмпларе де грешалъ маї деасъ чіа мълт кът трії зіле. §. 3. Дакъ колонъл саъ чінева дін аї съї ар бътъма пірсоана пропріетарівлъї, саъ а аріндашълъї, орї шіреълъї пропріетърієї, атънчі бътъторівл поате фі педепсіт кът арест де трії зіле. Анск нічі ла о антъмпларе съ нъ се алеце вріън фалъ де тортърь ші пропріетарівл требъе съ ангріжаскъ пентръ ън арест нівтрікъторіі сънъътъцієї саъ ан пропріетатеа нобілітарь, саъ ан сатъл ънде саъ фъкът пъкатъл, апої ізръш ан времеа аріестълъї съ поарте тріеа ші пентръ кълъінчоаса хранъ а колонълъї пе времеа аріестацієї дакъ ачела ар фі лінсіт. §. 4. Тоате ачіестеа педепсе пропріетърієї се пот лъа ла ексекъціе прін пропріетарівл саъ прін локоцііторівл лъї, дънъ де пліна аскълтаре а вінобатълъї ші ан фаца а доі жъраці локалі саъ а алтор доі марторі вреднічі де кредінцъ, анск вінобатълъї де ва чере, требъе съ і се дея ан скріс респектіва хотърâре арătând ші пе марторії че ера де фацъ ші дескріінд пе ларг тоатъ вina. §. 5. Ла антъмплърі ачелея, ан каре пропріетарівл аре дрептъл де а педепсі, і се ангъдъе а скімба педеапса арестълъї ан зіле де лъкръ ан лонтрул ачелъї цінът, ънде ера съ съ-

bjbv

фără pedeapsă de arestără; ansă după o asemenea zădicată zăraţii locali trebăe să hotărască: kât după poate să îndrăznească înaintea unui dregător mai mare sau după ce va fi fost osândit de 6 ş. 8ng. trebăe să înfăţişeze a se îndrăzni după pedepsit. Iar dacă avea zădicată a proprietărăi nu se poate săvârşi, atunci avutăa ai rămâne drept la pedeapsă ca arest. Ân vremea după aceea colonăa să împlinească din pedeapsă, proprietărăi nu é datorăi a i da mâncare, dacă numai dacă înaintea n'ar avea de la sine ce să mănânce. §. 6. Avuţia vină ori pricinăi de pagube, care din fără lor nu se cuprind în punctăile din sus, o'ar care după mai multe pedepsi fără folos din partea proprietărăi sau trecătoare preste drept să arate ale proprietărăi, sau o altă pedeapsă mai mare, trebăe să se pedepsească prin regulă sau prin respectăile trebunale. Nici este proprietărăi ertat, a schimba pedepsele având arătate în altile după cum va găsi de o'ar fi o colonăa la avuţia.

Pentru mărginirea abuzurilor proprietăţii.

Hotărâre din 22-a din a. 1714 citată în punctăa al 10lea din Normativa dela 1769 în patra luna colonăa (locuinţa) é datorăi a face pe septămână trei zile de lucru cu palma, ori obicinuia ce domnul mai în toată Ţara, ca în locul avut trei zile de robot cu palma cu ce în doua zile de lucru cu bitele, după ori cărăile brăzdate hotărâte la punct. 7. din sfatul întâi ori după din sfatul a doua a zecilea normativ, prin articolul 27 dela 1791 au fost patru de luni. Deci în mărginea avutului se hotărăşte, ca (pe biitorii) dela colon nemic cu nu se mai poată, decât numai pomânitele doua zile de lucru cu bitele sau trei cu mâinile pe septămână, ca cea mai mare slujbă din toate, ori după numai prestaţiile brăzdate arătate în sus însemnatăa normativ; iar după brăzdate slujbe brăzdate din obicinuia sunt mai puţine, avut obicinuia cu ce pământul după preschimbarea din punct. 10 dela 1769, ca prin mărginea slujbele brăzdate nici decum cu nu fără sporite, nici prin împărţirea hotărâtăa decât brăzdat, nici după bucăţi sau arendaşi, nici după stăpâni. Din avutul se vede, ca avuţia nu este arătată temeiu (principium), din care cu ce pornească pe biitorii atât relaţiile, cât şi mărginile brăzdate mai deaproape (adică: avuţia nu este brăzdată, ci numai pregătire spre avutaş.) — Mai după cum se determină, ca zilele de lucru, care trebuie cu ce fac în hotărâte zile a le septămânii, cu nu se otărâre pe mai multe rânduri înainte, ori restanţiile de rând mai lungi ca de o septămână, cu nu fără trebuinţe pe septămâna următoare, căci colonăa nici nu é datorăi a împlini restanţiile mai mari, dacă numai avutaa nu s'au grămădit nu boia său prin înţelegere lui. Avuţia nu sunt socotiţi pământeni, său avuţi coloni, cari se înfăţişează la lucru pe septămână, pentru care în privinţa avutului după are putere obicinuia său, dacă avuţia nu este mai apoi datorăi dregători prescrise prin lege. — Proprietărăi, care silesc pe colon la slujbe mai mari, său mutate zilele după munca după cum (după Pr. 34 Gaz.) nu i se cuvine, é datorăi a plăti 1 ş. 8ng. de zi cu palma ori 2 ş. 8ng. de zi cu bitele.

Chronică.

RUSIA. Ct. Petersburg, 16. Augustu. De curând sosi prin Berlin o ambasadă craiului, un ungurean de neamu, care se ţinea ori el de slujba cabinetului ambasadeasă cu numele Raiman născut din Finlandia după cum se scrie cu prinţul Gagarin, vicepreşedintele cabinetului ambasadeasă. Ţinându-se cu amăruntul în mâini la ambasadă mort. După avutul se spune cu ţinându-se o'ar înfăţişat el după la dregători. Fiindcă cu ori fără pe la prânzuri strâns, reportându-se totodată ambasadului, care se afla la curtea lui Petru. M. Ca pornind după a se forma un trebunal militeresc spre a judeca pe ţinându-se după legile militeresci. Avuţia osândi pe vinovatul la o pedeapsă, care é mai crâncină decât moartea, adică: a umbla de 12 ori în şiraguri de nouă luni peste 500 bărbaţi, său la 6000 lovituri, cu avut adaos, cu căpitanul avut, ca se trimită la Siberia pe toată viaţa. Execuţia se împlini, ţinându-se după câteva zile, cu se fiindcă

чea a фi фост ан парте причина пердерi, есте oк цест шi маi ынколо операций рескоiнче ан контра крезилор мынтенi.

Дела Хотарэ, 21. Авг. Де кынд аз есшт вкасэ ампкратек, ам кэрэ скоп орi шi кум ера вшвэрара вiецилор царан роз (прекум сынт ан Рсiа тоцi мынчторiй де пямынт), се лукрэ ан Вропа фелюрi де вещi, кынд дестрi ынтэртара шi мормынтеле воiерiмi, кынд iарэш дестрi нiнцелцуреа шi несфынцнерa цараилор ла мэсурiле ачелэ вкас, а кэрэ фолос ей нэ'л кунощтэ. Врiмиле маi дин урмэ нелинiщеа, кумкэ вкасэ ынтре адевэр аз причинiт дестуле нелинiщтурi шi картерi, каре ынсэ тоате о'аз продус прин грэбата де а се пune ан лукраре ачеа вкас. Ч е дрепт, ынтре воiерiмi о'аз арэтат ампротивiрi, унеле нумаi пе аколо, унде оамenii сынт дестул де симплi а креде кумкэ трекуте се ва пиердe орвире тоате трэданiile рэуiниte шi дрептурi пэрэте, нумаi шi нумаi ка аристократiа ся нэ вiе ан пiрiкул де а'шi да писте кап; качi адеке ан зiоа де астэзi шi чеа маi простiчкэ беде кэ воiерiмеа де кэрте шi чеа дрегэторяскэ орi кат се ва жнгэнфа шi се ва дескалэ ан норд, чeл фан рангурiле, тотуши аре преапуцинэ дескомпкратие. Ынтрэчеа маiорiтатеа воiерiмей кумоще кэ, нэ есте кэ пэтинце адеке маi апроа нeкондиционат тоате шi нумаi пэрэтеле дрептурi дин бевиме, шi аша кэ нядеждеа кэпэтэлэ матерiал де мына бэкуросэ кэ гэвiрнэ спре а реализа ачеа мэсурэ маре прин каре с'ар креде кэ фэрэ ер'о прiмеждie пряа амерinцатоаре ар пэтеа шi Рсiа апэка пе калеа чeлелалте Вропе акум ан бeакэл ал ноуэскпрезечiлea. Дин парте цараилор чеа маi маре грэбате есте ла регэларea дэнц экас кумкэ ачeашi мошiуцеле ле аз рескпандiте ан бэкацi, iар нэ ла ун лок.

Журналele енглезещi, шi дэнц елe чele францезещi шi немцещi ворбеск пынтрэ о кум iте консолидаций фекэте асупра вiецей ампкратулэй Рсiей шi а крaiулэй Борусiей, дин парте воiерiмi, каре есте фрiоасэ дин причина вшвэрей робилор, карла eй кред кэ монархул а фекэт'о дэнц сфатул кумнатулэй сэу а крaiулэй. Бine ар фi кынд аспфелiз де вещi тристе нэ с'ар адеверi.

Нумэрул бiблiотечилор пэлече дин Рсiа iесе ла 41, каре унеле прекум се спune, нэ кэпринд маi мулт ка ла 90,000 томурi, стаrea лор се анeвнэтуеазэ прин колацiй дe прiвацiлор.

Тэрчия. Константинопол, 16. Август. Скрiсорiле сосите аiч дела Врзерум вестеск о дeплiнэ анчитаре а врэшмэшiлор пертотурчещi. — Се спune кэ поарта ан окурт ва трiмiте ун сол ла кэртea дин Теxеран, кэ унсэрчinарea де а рестурна тоатэ кауза де анпкрикiре пе чea маi окэртэ кале диломатiкэ. — Баронул де Шiвэрмер отэ гата ся плече ла Вiена. — Ан урма ноуэлор iнтрэкцii пе каре лeaз прiмiт сiр Стрэтфорд Кeнинг дела Лондон ан 10—15. Авг., аз дeскис конферинце кэ Реис Ефендi, але кэрор резултате се кынд а фi анпкарта Лiванулэй. Се ворбещте кэ крiцiнiй маронiцi нeгрешит вор дoбынди ун емiр ноу ан персоана лui Вмiн фичорул лui Бешiр ан кэрэ пэтере се ва антинде асупра цинэтэрилор унде трeбеск крiцiнiй; iар Друзii вор римнea дeа дрептул сынт стэпынiрea Порцiй. — Дэнц шiрiле чиле маi дин урмэ, тэрбэрiле ан Бeлгарiа шi Македонiа сынт потолите.

БРИТАНИА МАРЕ. Лондон. Пынтрэ ниче Царi конституционале кум сынт але ноастре, нэ е фэрэ интерес а прiвi катедатэ маi де апроапе ан вiяца политикэ а Британiей, а кэрей конституцiе орi шi кум ан мулте прiвинце не дрептул се прiвеще де модел. Журналul Атлас не дескомнe, кумкэ ан кэрсul адунэрей касэ де жос дин анeл ачеста оаз цинэт 9119 кэвынтэрi ростите нумаi де кятре 299 медуларi. Сiр Роберт Пiел цинэ 287, лорд Стенлi 130, сiр Г. Грэхам 165, лорд Ж. Россел 143, Даниел Оконел 123, Шiел 167, Рeдк 109, Ж. Дискомбе 143, Брiнг 105, Хюме 125 де кувынтэрi, шi алцi маi мулцi. Се нумiтeа журнал аша бате кэ адевэрат жок, четинд кувынтеле сф. скрiптурi унде зе зiче, кумкэ ан зiоа чea маi де апоi бом да сeамэ пынтрэ тот кувынтул нетребнiк, че iесе дин гура ноастрэ, ноаптea унеле алтe, прекинд ла старea апэраторилор де дрептурi ан патрiа ноастрэ, не вине а сeспина шi а антоарче текстул сф. скр. зiкынд: кумкэ, бом авea а да гура сeамэ пынтрэ тот кувынтул, че неам линкeит ал зiче ла врeме де неапэрате требiнцэ, ла врeме кынд кувынтул ростит ар фi адэст мынтiнцэ.

Франция. Парiс. Ан 30. Авг. се адунарэ амандоуэ камерiле ле скэртэ врeме, спре а лi се чiте ординанца регалэ, прин каре адунэрile се анкiд пынэ ла 9. Ian. 1843. — Министерiул де акуме дэнче шi пынэ ачi аз ататe ормурi, прин карiй дшi пердэ популорitатea ан окiй нацiй, апоi естимп маi адaoгэ а се шi арэта кэ фoарте маре аспрiме ла странiрiле контрекарiй.

Чeва деспре скоалele трiвiале ан дiстрiктул литерал де лeнeа г. н. 8. ал Орaцзi Маре.

Арад, 22. Август. Шiсе трeк прeсте чинчизечi де анi, дикынд скоалele де лицеа

bjbv

г. н. 8. трівіале ан дістрікта літерал ал Орѧзі марі прін орндѹелеле дела прев анал-те локѹрі пѹрчеся, сістематічеще сѧ̆ антродѧс ші прін анвѫцъторі харнічі, карій спорінца антрѣ анвѫцъторіле чеде елементаре, антрѣ сфант ші дрепт кредінчоаса леџа ноастрѫ ші моралітате ан інімиле тінерілор прѹнкцъі о сѫдеск ші дін зі ан зі тот кѣ маї доріт спорі кѹлтѹра о лѫџеск ші о мъреск маї бѫртос дела епоха рѫдікърі а інстітѹтѹлѣї крєєск педагогіческ ан Ірад, кѫчі дела тімпѹл ачестѣ кѣ сімцірі де кѣкѹріе ші мѫлцѫмірі прічіпем кѫ соареле анналнтърії нѣмѹлѣї нострѫ кѣ разеле сале сѧ̆ маї анкълзіт інімиле ші сѧ̆ дєсфатат дѧхѹл анцелцерії ла сі нострії, кѫ іатѫ астъзі ан інстітѹтѹл прєпарандлор сѫ афлѧ 72 де тінері спре треапта анвѫцътърії прін патрѣ профєсорі антрѣ чіпеа де ліпсѫ ші требѹінчоасѫ анналнте гатіці, іарѫ прін сколеле трівіале а маї сѫс номінітѹлѣї дістрікт сѫнт 180 де сколі кѣ атѫџа анвѫцъторі ші катіхецї ші песте 6000 де прѹнкцъі ла сколѫ ѫмблъторі. Маріле Дѫмнезѣ анвредніческѫ пе сі нострі, ва ші де ачі анаінте кѣ маї кѣкроасѫ ші маї маре сіргѹінцъ ші пѹртаре де гріжѫ сѫ се андємне а тріміте прѹнкцъі сѫї ла анвѫцътѹрѫ, кѫчі че сѫ атінџе де ангріжірса дісціплінії ші цінерса орндєї чії кѣне ан сколѫ, де фачірса спорнічії ші мірџірса анналнте антрѣ анвѫцътърі ші фапте кѣне кѣ прѹнкцъі нострі, мъртъріе апріатѫ не есте не анчетат лѫкрътоарса, ші кѫм ведем ші маї департе нъдеждѣм спорітоарса сіргѹінцъ а бѫрбацілор дін партса літератърії ші а анвѫцърії, іарѫ маї бѫртос де кънд прса андъратѹл ші прса кѣнѹл ампъратѹл ші апостолічѣскѫ країнѫ нострѫ Фердінанд, ка пърінтеле ші фѹндаторѹл сколелор ноастре, пърінтеще кіне сѧ̆ воіт а не ашеза маї маре а сколелор інспіктор ші дірєктор пе де нобіл ѵін нъскѹтѹл ші мъритѹл Домн Вѳгініе де Гізрковічі, ѧн бѫрбат кѣ фоарте лѫкрътоаре ансѹшірі пінтрѣ треапта дігнітъції ачестіа марі анзъстрат, карєле прін алі сале анцілепте ші дѹпѫ стъріле де акѹм антокміте кѣ ценіѹл попорѹлѣї нострѫ потрівіте орндѹелї, стареа сколелор ла чеа доріте а кѹлтѹрії ші анцелцерії ковършіре а о рѫдіка сѫ стрѫлъџеще; марєле Дѫмнезѣ кіне кѣвінтезе пашѹрїле ші лѫкрарса лѣї антрѣ тоате челеа кѣне ші фолосітоаре! Антрѣ адевър фърѫ де ане кѣфѹнда антрѣ чіва маї адѫнкѫ а анчепътъї ачестіа лѫкрърї черкаре, пѹтем кѣ сімцірі де мѫлцѫмірс мѫлт онорат пѣкліквлѣї нострѫ романеск ачіа бісєрїкѫ бесте а тріміте, кѫ орізонѹл літератърєї ноастре пе тѫтіндінса сѫ ведерїѫ ші анчепе а лѫчі ші а стрѫлъчі прін гросіміа норілор челор пѫнѫ акѹма ан катса анѫнекаці, маї бѫртос де кънд бѫрбатѹл ачестѣ адікѫ — Вѳгініе! фрѫніле повѫцърїї а літератърїї ші а сколелор пе сіне сѧ̆ лѫат, адевърат ѳна грса ші маре сарчінѫ! Татѫл чірєск анпѣтрнічаскѫ, ка анчепътѹл лѫкрърії сале лаіманѫ чеа пофтіт сѫ'л ашеазе ші сѫ'л анделѹнгеазе — бредніквл ші мѫлт рѫвніторіѫ ачестѣ бѫрбат нѣнѹмаї ан анѫл ачіа трікѣт візітаціа сколелор ші цінерса ексамінърілор кѣ крѹда тінерімс прін дістрікта Сремлѹї ші а Бачѹлѹї сѧ̆ анчепѣт, чі ші ан анѫл кѹрцаторіѫ дела лѣна лѣї Апріліе пѫнѫ ла 11. Лѣгѹст ачіашї лѫкрарс прін дістрікта Тімішоарєї Караншебешлѹї цінѫндѹо, ші сѫвършіндѹо, ан 21. Ілліе к. н. ан дістрікта Орѧзі марі антрѫнд ан комітіва дістрікталнікѹлѣї сѫ̆ дірікторѣ Дімітріе Константіні маї тоате сколеле леаѹ візітат *), ексамінѫнд че прѹнкцъі нострі дін чітірс, скрітоарс ші сокоатѣ, пе кѫм ромѫнеще аша ші ѳнгѹреще, іарѫ маї бѫртос дін сфанта леџе ші кънтърїле бісерічї, кѣ кѣвінте дѹлчї ші пърінтеще сфътѹінд ші анвѫцънд пе прѹнкцъі чії сколастічї, ка тотдеѫна фріка лѣї Дѫмнезѣ, карса есте анчепътѹл анцелепчѹнї, анналнтса — окілор сѫї сѫ о аїбѫ, сф. лецса ноастрѫ сѫ о пъстрезѣ, кредінца ші сѫвѳнѹрса катрѫ прса кѣнѹл ші мѫлт андъратѹл ампъратѹл ші країѹл нострѫ сѫ о антъреаскѫ.

(Ва ѵрма.)

*) Сколеле капітале, карі ан орашѣ ачестѣ сѫнт кѣ нѣмър чінчі, анкѫ ан лѣна лѣї Маіі а. к. леаѹ візітат. —

·ANIII